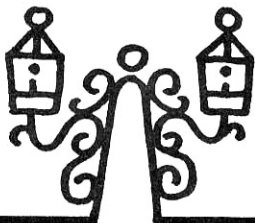

Panu Runeberg ja Paavot

Liput liehuivat maanantaina, oli Runebergin päivä, vaikka sitä olikin näin "kesäsäällä" vaikea uskoa. Muistin, että pöydänkullamalla odottelee vuoroaan uusin Runeberg-kirja, professori **Johan Wreden** (suomennettunakin jo) **Se kansa meidän kansa on/ Runeberg, vänrikki ja kansakunta**.

Selailin kaunista, kookasta kirjaa, ja miten sattui-kin, luin luvun Runeberg ja kansa. Tuli mieleen, että se kuva, minkä tämä luku antaa Runebergistä, ei ehkä välttämättä ole päällimmäisenä, kun me nykysuomalaiset joskus pysähdymme muistelemaan kansallislaulumme kirjoittajaa.

Toki Johan Ludvig Runeberg mielletään mieheksi, joka rakasti kansaansa ja maataan, mutta en ihmetteli, vaikka monikin pitäisi häntä vain "bättre folkiin" kuuluneena runontaitajana, jolla oli varaa runoilla myös vähäväkisten kohta-loista. Kyllä Runebergin tunnot olivat aitoja. Hänen suhtautumistapansa johtui varmasti, paitsi luonteesta, myös lapsuus- ja nuoruusvuosien koettelemuksista, aivan proosallisista leipähuolistakin.

Kaikki kai muistavat Saarijärven Paavon! Sen taustalla oli totinen tosi. Paavon taistelu ei ollut lausuntanumero menneestä ajasta, sanoo Wrede. Alle 20-vuotiaana ylioppilaana Runeberg pestautui kotio-
pettajaksi kahteen Saarijärvellä asuneeseen säätyläisperheeseen. Halla ja nälkävuodet eivät koetelleet saarijärveläisiä vain

noina 1820-luvun vuosina, vaan koettelemukset olivat yhtä kovia 1830-luvulla.

V:n 1831 hallavuoden jälkeen Runeberg, joka oli Helsingfors Morgonbladin toimittaja, julkaisi lehdesään artikkelin luonnosta, kansan luonteesta ja elintavoista Saarijärven pitäjässä herättääkseen myötätuntoa nälkäänäkeviä kohtaan. Se ei ollut liirumlaarumia. Sitäpaitsi oli odotettavissa vielä pahempi katastrofi.

Artikkelinsa alaviitteessä runoilija vetosi helsinkiläisiin, sillä juuri siihen aikaan virtasi kaupunkiin hänen ja heidän pennittömiä, nälkää näkeviä maamiehiään. Saman vuoden 1832 lokakuussa runoilija-toimittaja toisti vetoimuksensa, nyt suurin ja vaativin sa-
noin.

Leivän ääressä on helppo kirjoittaa, voi joku kyy-nikko hymähtää. Nuori Runebergimme teki kuitenkin muutakin. Kun hänen toinen runokokoelmansa *Dikter* 1833 oli valmis, hän ilmoitti sen tilattavaksi ja lahjoitti kaiken tulon lyhentämättömänä hätää kärsiville.

Johan Ludvig istui jo itse jonkinlaisella vihreällä oksalla, tosin vielä epävarmalla. Huolettomat ajat olivat vielä monen vuoden päässä. Ystävänsä L. J. Ahlstrubbe kirjoitti samana vuonna yhteiselle ystävälle Elias Lönnrotille, että Runebergin avustuksesta tuli siten "suurin avustus, jonka kukaan yksityinen on maasamme antanut".